

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/216/191/95

PRYWATYZACJA: OCENY, OCZEKIWANIA, BARIERY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 1995

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Spis treści

◆ Ocena tempa przemian własnościowych	1
◆ Opinie o skutkach prywatyzacji	4
◆ Zasięg prywatyzacji	9
◆ Główne przeszkody w prywatyzowaniu	12
◆ Oczekiwania związane z prywatyzacją	15
◆ Pracownicy o prywatyzacji	16

Zdaniem ekspertów z Rady Przekształceń Własnościowych¹ w roku 1995 proces prywatyzacyjny uległ znaczącemu spowolnieniu. Wyniki sondażu przynoszą odpowiedź na pytanie, jak respondenci postrzegają tę kwestię, jaka jest ich opinia o polityce rządu, przeszkodach w prywatyzowaniu polskiej gospodarki, oczekiwanych skutkach, obawach i nadziejach związanych z procesem przemian własnościowych w Polsce.

Ocena tempa przemian własnościowych

Z tempa prywatyzacji gospodarki narodowej zadowolonych jest tylko 13% ankietowanych, a blisko jedna czwarta nie ma wyrobionego poglądu na ten temat. Pozostali postrzegają tempo zmian prywatyzacyjnych jako niewłaściwe. Ponad jedna trzecia respondentów sądzi, że zmiany te przebiegają zbyt wolno (opinia taka utrzymuje się na tym samym poziomie - z pewnymi wahaniem - od dłuższego czasu), nieco ponad jedna czwarta zaś ma przeciwnie zdanie.

¹ *Kierunki prywatyzacji na rok 1996 (opinia Rady Przekształceń Własnościowych)*, "Nowe Życie Gospodarcze", 17 X '95.

Na podstawie porównania wyników dwóch październikowych sondaży przeprowadzonych w odstępie tygodnia można sądzić, że opinia publiczna jest wyczulona na wszelkie informacje związane z przebiegiem prywatyzacji. W kampanii prezydenckiej (obydwa sondaże przypadły na jej szczytowy okres) pojawiły się hasła związane z przewidywanymi skutkami zbyt pochopnej i nierozważnej prywatyzacji polskiej gospodarki. Być może te elementy kampanii spowodowały, że w krótkim czasie więcej osób (o 8 punktów procentowych) uznało, że zmiany własnościowe w Polsce przebiegają zbyt szybko oraz że są niekorzystne dla polskiej gospodarki (wzrost o 6 punktów). Dopiero następne pomiary sondażowe pokażą, czy było to wahnięcie czy też początek zmian opinii o przebiegu procesów prywatyzacyjnych w Polsce.

Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	1991	1992			1993			1994			1995		
	IV	IV	V	IX	IV	VII	XI	I	IV	VII	V	X ² (1)	X ³ (2)
- zbyt wolno	38	36	40	34	45	37	22	26	34	37	42	35	35
- we właściwym tempie	40	22	17	16	14	15	19	21	20	19	16	17	13
- zbyt szybko	16	18	19	14	19	29	31	33	24	24	20	20	28
Trudno powiedzieć	6	23	24	36	22	19	28	19	22	20	22	27	23

Największy odsetek oceniających tempo zmian prywatyzacyjnych jako właściwe jest wśród osób zatrudnionych w sferze budżetowej, wykształconych, kadry kierowniczej i inteligencji, pracowników fizyczno-umysłowych oraz deklarujących lewicową orientację polityczną (por. tabele aneksowe). Prawidłowe tempo prywatyzacji wskazuje co czwarty przedstawiciel kadry kierowniczej i inteligencji (26%), co piąty (21%) respondent z wyższym

² Badanie przeprowadzono w dniach 6-10 października '95 na 1126-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

³ Badanie zrealizowano w dniach 12-17 października '95 na 1167-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

wykształceniem oraz co piąty zwolennik lewicy (20%). Pozostali przedstawiciele tych grup społecznych deklarują zastrzeżenia co do tempa przekształceń własnościowych, z tym że osoby wykształcone i zajmujące kierownicze stanowiska uważają je za zbyt wolne, a sympatycy lewicy - za zbyt szybkie.

Ocena tempa zmian własnościowych w polskiej gospodarce związana jest ze statusem społecznym i ekonomicznym ankietowanych oraz ich orientacją polityczną.

Zbyt wolne tempo prywatyzacji wskazują - częściej niż pozostali - mieszkańcy dużych miast (46%) i osoby z wyższym wykształceniem (50%), częściej mężczyźni (42%) niż kobiety (29%), wśród kategorii zawodowych zaś najczęściej prywatni przedsiębiorcy (58%) oraz kadra kierownicza i inteligencja (46%). Można więc powiedzieć, że mieszkańcy dużych miast oraz osoby charakteryzujące się cechami merytokratycznymi (wysokie wykształcenie, kwalifikacje, pozycja zawodowa) są w większym stopniu zwolennikami przyspieszenia prywatyzacji niż respondenci nie wyróżniający się tymi cechami. Ponadto im lepsza kondycja materialna ankietowanych (ocena własnej sytuacji materialnej, wysokość dochodów na osobę w gospodarstwie domowym), tym częstsze deklaracje, że prywatyzacja polskiej gospodarki przebiega zbyt wolno.

Odmienne zdania są przede wszystkim badani nisko wykwalifikowani i mający gorszą sytuację materialną. Zbyt szybkie tempo prywatyzacji w Polsce wskazuje połowa robotników niewykwalifikowanych (51%) i co trzeci respondent oceniający sytuację ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako złą (36%). Prawdopodobnie te kategorie społeczne postrzegają zmiany własnościowe jako zagrożenie dla własnej sytuacji zawodowej i materialnej. Ocena tempa zmian ma związek z deklarowanymi poglądami politycznymi badanych: zbyt powolną prywatyzację gospodarki wskazuje blisko połowa (47%) osób o poglądach prawicowych. Takie same opinie deklaruje ponad połowa potencjalnego elektoratu NZSS "Solidarność" (54%) oraz trzy piąte elektoratu Unii Wolności (61%).

Na zbyt szybkie tempo zmian własnościowych wskazują przede wszystkim zdeklarowani zwolennicy lewicy (41%), potencjalny elektorat obecnie rządzącej koalicji (SLD - 37%, PSL - 38%) oraz Unii Pracy (44%).

Opinie o skutkach prywatyzacji

Ocena skutków prywatyzacji w dłuższym okresie wykazuje pewną stabilność. Przeważają deklaracje, że prywatyzacja jest korzystna dla polskiej gospodarki (35%), odmienne zdanie ma co czwarty ankietowany (26%).

Tabela 2

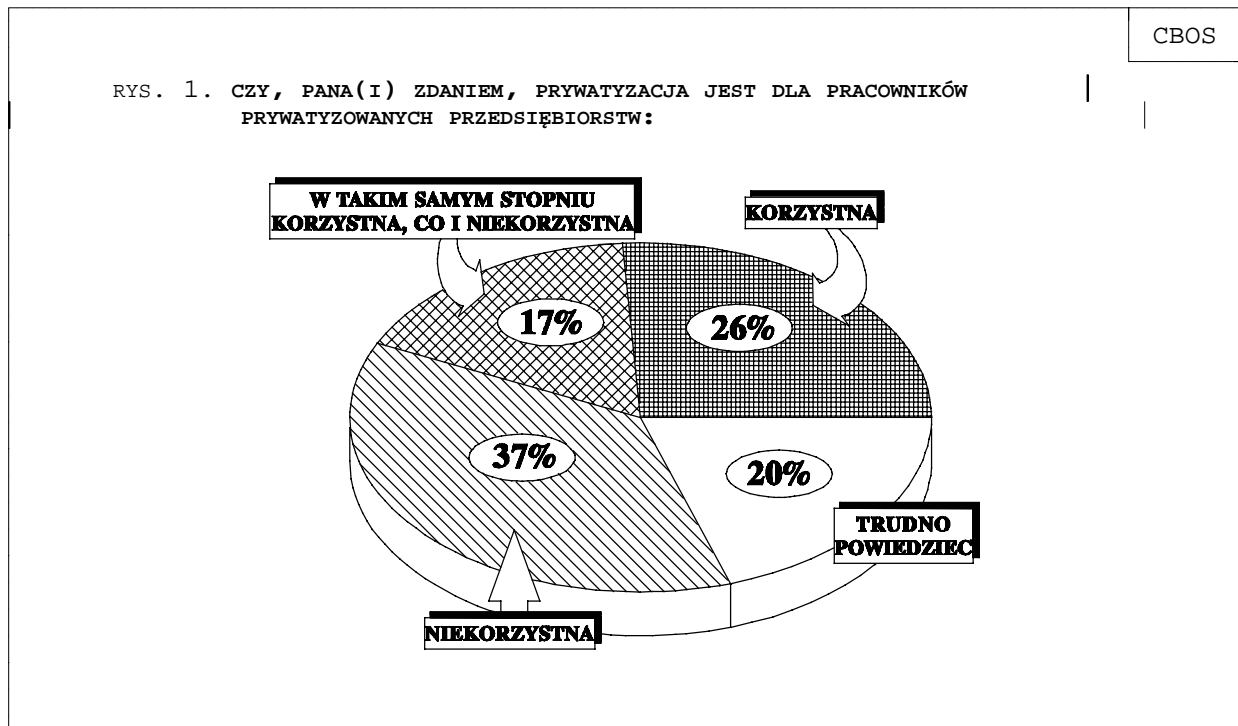
w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki:	Wskazania respondentów według terminów badań:											
	1991	1992			1993			1994		1995		
	VIII	V	IX	XI	IV	VII	XI	IV	VII	V	X (1)	X (2)
- korzystna	26	18	24	32	36	28	29	34	29	37	33	35
- w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	26	34	28	30	29	30	31	31	38	26	28	27
- niekorzystna	27	30	26	19	21	29	21	21	22	28	20	26
Trudno powiedzieć	21	18	22	19	14	13	18	14	11	9	18	13

Pozytywna ocena wyraźnie związana jest z miejscem zamieszkania, wykształceniem, statusem zawodowym i materialnym. Im wyższe wykształcenie ankietowanych i lepsza kondycja materialna, tym częściej postrzegają oni korzyści płynące z prywatyzacji dla polskiej gospodarki. Pozytywne skutki prywatyzacji postrzega 66% prywatnych przedsiębiorców i 65% przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji. Są to te kategorie społeczne, które - w świetle badań empirycznych - mają największe poczucie bezpieczeństwa materialnego i pewności na rynku pracy. Pozytywne skutki prywatyzacji częściej niż inni postrzegają mieszkańcy dużych miast (49%), ludzie młodzi - do 24 roku życia (49%) i w wieku 25-34 lata (46%) oraz ankietowani o prawicowej orientacji politycznej (45%).

Istnieje też związek między oceną tempa przemian własnościowych a oceną skutków prywatyzacji ($V \text{ Cramera} = .33$). Osoby, które wyrażają obawy, że tempo prywatyzacji jest zbyt wolne, jednocześnie w największym stopniu wskazują na korzystne skutki przemian własnościowych dla polskiej gospodarki.

Inaczej postrzegane są skutki prywatyzacji dla gospodarki narodowej, a nieco inaczej dla społeczeństwa i pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Przeważają opinie, że choć zmiany własnościowe będą miały korzystny wpływ na gospodarkę, to będą niekorzystne dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Częściej niekorzystne (42%) niż korzystne (22%) skutki prywatyzacji deklarują przede wszystkim pracownicy przedsiębiorstw państwowych, a co czwarty z nich zajmuje postawę ambiwalentną (skutki w takim samym stopniu korzystne, co i niekorzystne). Opinie pracowników przedsiębiorstw prywatnych są spolaryzowane: 34% ocenia skutki prywatyzacji jako korzystne dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw, a 37% ma przeciwne zdanie. Trudno wnioskować, czy na tę opinię wpływają doświadczenia wyniesione z własnego miejsca pracy czy też inne powody.

Podobnie jak w przypadku oceny tempa i skutków prywatyzacji dla gospodarki - im wyższe wykształcenie badanych i lepsza kondycja materialna, tym bardziej optymistyczna wizja skutków prywatyzacji dla załóg prywatyzowanych przedsiębiorstw. Prawdopodobnie jest to związane z dużym poczuciem pewności zatrudnienia wśród grup wyżej wykształconych i wykwalifikowanych.

Większość przedstawicieli różnych kategorii zawodowych deklaruje podobne oceny przemian własnościowych zarówno w stosunku do samych siebie, jak i pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw. Wyróżniają się tu opinie trzech grup społeczno--zawodowych:

- ▲ ponad połowa rolników i robotników niewykwalifikowanych uważa, że prywatyzacja jest niekorzystna zarówno dla nich osobiście, jak i dla załogi prywatyzowanych zakładów;
- ▲ przedsiębiorcy najczęściej oceniają prywatyzację jako korzystną dla siebie (50%), ale w ocenie jej skutków dla pracowników są znacznie ostrożniejsi: jedna trzecia z nich postrzega prywatyzację w kategoriach korzyści dla załogi (34%), prawie tyle samo (33%) zaś jest zdania, że przekształcenia własnościowe są dla pracowników niekorzystne.

Ogólnie rzecz biorąc, respondenci postrzegają prywatyzację raczej jako przedsięwzięcie korzystne dla kraju niż dla zatrudnionych w prywatyzowanych przedsiębiorstwach i dla nich osobiście.

Tabela 3

w procentach

Czy dla Pana(i) osobiście prywatyzacja jest:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	VIII '91	V '92	XI '92	XI '93	IV '94	X '95
- korzystna	18	12	19	19	21	22
- w takim samym stopniu korzystna, co i niekorzystna	25	34	28	26	28	23
- niekorzystna	24	22	27	26	28	37
Trudno powiedzieć	32	31	25	28	23	18

Opinie o pozytywnych dla respondentów skutkach prywatyzacji od dłuższego czasu utrzymują się na tym samym poziomie. Co piąty ankietowany oczekuje zmian własnościowych z nadzieją na osobiste korzyści. Jednak w porównaniu z rokiem ubiegłym obawy przed skutkami prywatyzacji znacznie przewyższają (o 15 punktów procentowych) związane z nią nadzieje.

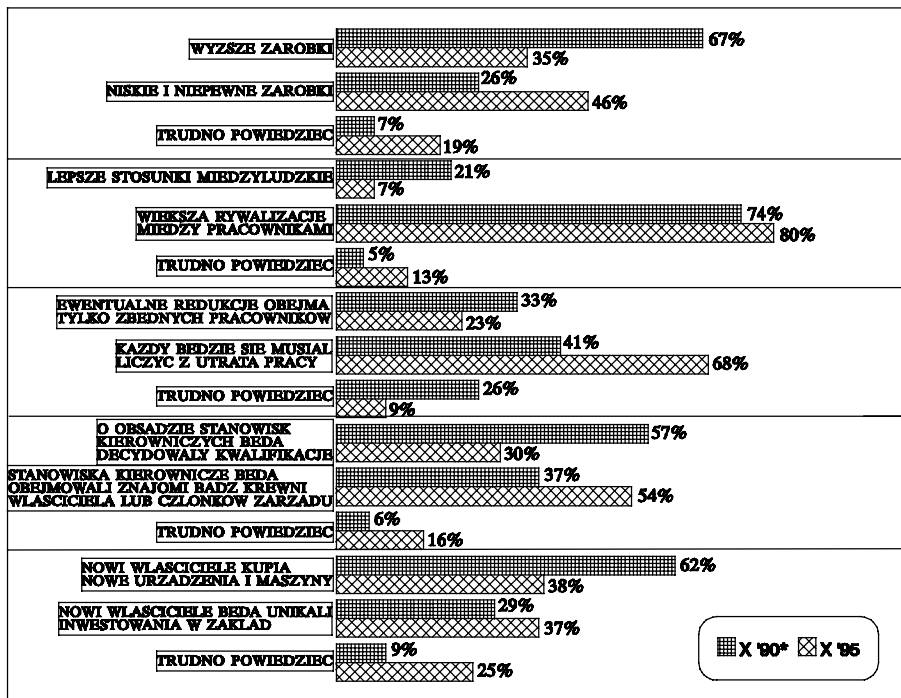
Na osobiste korzyści z przemian własnościowych liczą te same grupy społeczne, które korzystnie oceniają skutki prywatyzacji dla gospodarki narodowej i dla pracowników prywatyzowanych zakładów. Są to częściej mężczyźni (28%) niż kobiety (17%), mieszkańcy dużych miast (34%), badani z wyższym wykształceniem (33%), dobrze oceniający własną sytuację materialną (45%).

Co ciekawe, osoby zatrudnione w sektorze państwowym znacznie częściej postrzegają prywatyzację w kategoriach osobistych obaw (47%) niż korzyści (26%). Najbardziej dystansują się wobec oczekiwanych dla siebie skutków prywatyzacji pracownicy sfery budżetowej (36%).

Ocena skutków prywatyzacji współwystępuje z oceną tempa zmian własnościowych. Ponad połowa tych, którzy oczekują korzystnych skutków prywatyzacji dla siebie, a także dla pracowników najemnych, jednocześnie częściej niż inni ocenia tempo zmian własnościowych jako zbyt wolne. Trzy piąte ankietowanych, którzy uznali tempo przekształceń własnościowych za zbyt szybkie, obawia się niekorzystnych skutków prywatyzacji zarówno dla siebie, jak i dla innych.

Źródła deklarowanych obaw i niepewności mają zapewne związek z wyobrażeniami zmian, jakie przyniesie prywatyzacja.

RYS. 2. CO, PANA(I) ZDANIEM, PRYWATYZACJA PRZYNIESIE PRACOWNIKOM I ICH PRZEDSIĘBIORSTWOM?

* Sondaż zrealizowano w dniach 11-23 października '90 na 1477-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Ogólnie można skonstatować, że w ciągu ostatnich 5 lat wszystkie obawy związane z przemianami własnościowymi w gospodarce umocniły się, a nadzieje - osłabły lub wręcz rozwiąły. Trudno wnioskować, jakie są przyczyny tak radykalnych zmian opinii o przewidywanych skutkach prywatyzacji dla pracowników i prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Co ciekawe, we wszystkich wymienionych kwestiach, z wyjątkiem wysokości zarobków, opinie pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach państwowych nie różnią się od opinii pracowników zakładów prywatnych. Natomiast pracownicy sfery budżetowej deklarują bardziej optymistyczną wizję zmian w prywatyzowanych przedsiębiorstwach niż osoby zatrudnione w pozostałych sektorach gospodarki (prywatnym, państwowym i spółdzielczym).

Wizje zmian w sprywatyzowanych zakładach pracy i korzyści płynących dla załogi współwystępują z kondycją finansową i wykształceniem ankietowanych. Im wyższe wykształcenie i lepsza sytuacja materialna, tym częściej badani wskazują na pozytywy prywatyzacji. Osoby nisko wykształcone i słabe ekonomicznie częściej niż pozostali deklarują pogorszenie sytuacji pracowników.

Zasięg prywatyzacji

Ogólnie można powiedzieć, że Polacy są zwolennikami prywatyzacji polskiej gospodarki. Różnice zdań nie dotyczą kwestii, czy, ale ile prywatyzować. Z szacunku zasobów przeznaczonych do sprywatyzowania wynika, że około 70% majątku jest skoncentrowane w prawie 150 przedsiębiorstwach, a pozostałe 30% - rozdrobnione w około 4000 przedsiębiorstw. Wstrzymanie prywatyzacji niektórych gałęzi czy branż gospodarki narodowej rząd tłumaczy uznaniem ich za strategiczne dla kraju. Z kolei w opinii ekspertów bez włączenia ich w proces przemian (dotyczy to m.in. energetyki, telekomunikacji) nie jest możliwy wzrost dynamiki prywatyzacji.

Jak ten problem widzą ankietowani, jaka jest społeczna wizja zasięgu prywatyzacji? Prywatyzacja których z poddanych pod ocenę dziedzin gospodarki bądź infrastruktury spotkałaby się z powszechną aprobatą bądź dezaprobatą?

Prywatyzowanie poszczególnych dziedzin gospodarki wyzwała zróżnicowane emocje i opinie o zasięgu prywatyzacji. Trudno wskazać sferę gospodarki, której sprywatyzowanie nie budziłoby żadnego sprzeciwu. Są jednak takie gałęzie gospodarki i infrastruktury, które - zdaniem większości - powinny stanowić własność państwową, np. szpitale, elektrownie, kopalnie. Znaczny odsetek badanych (32%) zaliczyłby do tej grupy także banki.

Tabela 4

w procentach

Co, Pana(i) zdaniem, powinno zostać sprywatyzowane? Ile należałoby sprywatyzować:						
	Wszystkie	Więcej niż połowę	Połowę	Mniej niż połowę	Nic	Trudno powiedzieć
- gruntów rolnych	50	15	15	4	12	3
- tytułów prasowych	33	15	28	6	14	4
- domów, mieszkań	31	12	21	8	23	5
- przedsiębiorstw przemysłu motoryzacyjnego	29	11	28	9	18	5
- przedsiębiorstw przemysłu elektronicznego	27	14	28	9	17	5
- przedsiębiorstw przemysłu spożywczego	27	15	26	8	20	4
- banków	16	12	24	12	32	4
- kopalń	14	5	17	9	50	5
- elektrowni	11	5	13	10	57	5
- szpitali	8	5	14	11	59	3

W odniesieniu do prywatyzacji gruntów rolnych, zasobów mieszkaniowych i wydawnictw istnieje największe przyzwolenie na zmiany własnościowe. Aprobacie tej towarzyszą zapewne różne motywacje: w pierwszym przypadku chodzi, być może, o przywrócenie warunków do upowszechnienia prywatnej własności ziemi i budynków mieszkalnych, w drugim być może - o niezależność prasy i innych wydawnictw przez wyłączenie ich spod finansowej kontroli państwa. Trzeba jednak podkreślić, że - mimo zdecydowanej przychylności - idea prywatyzowania mieszkań i domów ma również sporo oponentów: prawie co czwarty ankietowany jest całkowicie przeciwny prywatyzowaniu zasobów mieszkaniowych.

Nie ma jednomyślności co do zasięgu prywatyzacji przemysłu motoryzacyjnego, elektronicznego i spożywczego. Największa część badanych opowiada się za przeznaczeniem do prywatyzacji większości przedsiębiorstw i pozostawieniem tylko części z nich pod kontrolą państwa. Spośród aprobujących przemiany własnościowe jedynie 6-9% ankietowanych przeznaczyłoby do sprywatyzowania mniej niż połowę przedsiębiorstw. Jednocześnie co piąty respondent jest zdecydowanie przeciwny prywatyzacji przemysłu spożywczego, 18% pozostawiłoby przemysł motoryzacyjny całkowicie w gestii państwa, a 17% zajmuje takie stanowisko w odniesieniu do rodzimej elektroniki.

Zdecydowanych przeciwników prywatyzacji banków jest dwukrotnie więcej (32%) niż osób deklarujących skrajnie odmienny pogląd (16%).

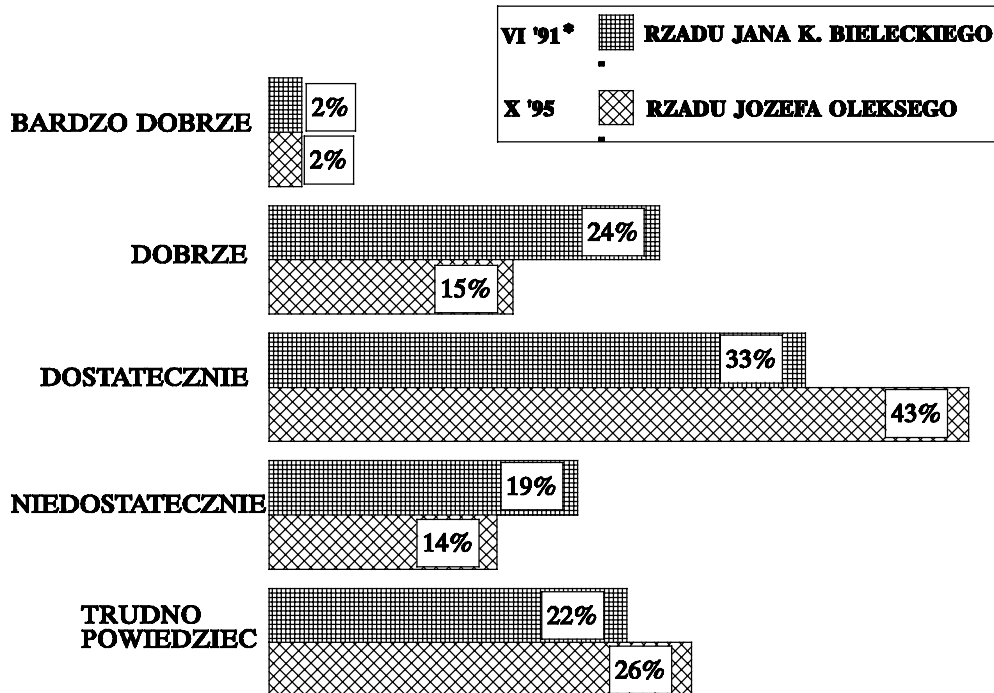
Największe zastrzeżenia budzi prywatyzacja szpitali, energetyki i kopalń. O szpitalach i elektrowniach można wręcz powiedzieć, że nie ma społecznego przyzwolenia na ich prywatyzację. Przeważa opinia, że szpitale, przemysł energetyczny i wydobywczy w ogóle nie powinny być prywatyzowane, a co dziesiąty ankietowany przyzwoliłby na prywatyzację w ograniczonym zakresie (mniej niż połowę).

Wśród zwolenników całkowitej prywatyzacji więcej jest mężczyzn niż kobiet. Aprobata i dezaprobata prywatyzacji w jej skrajnych formach (prywatyzować wszystko i nie prywatyzować nic) związana jest z wykształceniem i sytuacją materialną badanych. Im wyższe wykształcenie i lepsza kondycja finansowa, tym większe przyzwolenie na całkowitą prywatyzację każdej z poddanych ocenie sfer gospodarki, natomiast im niższe wykształcenie i gorsze warunki materialne, tym większa aprobata własności państwowej.

Bariery prywatyzacji

Mimo upływu czasu i różnic politycznych między ekipami rządowymi Jana K. Bieleckiego i Józefa Oleksego opinia publiczna nie postrzega zmian w polityce wobec prywatyzacji: średnie oceny wystawione obu rządów są zbliżone i wynoszą odpowiednio 3,1 i 3,0.

RYS. 3. STOSUJĄC SKALĘ OCEN OD BARDZO DOBRZE DO NIEDOSTATECZNIE, PROSZĘ POWIEDZIEĆ, JAK PAN(I) OSOBIŚCIE OCENIA DOTYCHCZASOWE POCZYNYANIA DOTYCZĄCE PRYWATYZACJI:

* Badanie zrealizowano w dniach 31 maja - 3 czerwca '91 na 1000-osobowej ogólnopolskiej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Ocena rozwiązywania przez rząd ważnych kwestii społecznych, a do takich należy niewątpliwie prywatyzacja, związana jest z orientacją polityczną badanych ($V \text{ Cramera} = .22$).

Tabela 5

w procentach

Rząd prowadzi określoną politykę, którą ludzie różnie oceniają. Proszę powiedzieć, jak Pan(i) osobiście ocenia dotychczasowe poczynania rządu Józefa Oleksy dotyczące prywatyzacji?					
	Ogółem	Lewica	Centrum	Prawica	Trudno powiedzieć
Bardzo dobrze	2	6	1	0	1
Dobrze	15	25	19	10	10
Dostatecznie	43	46	48	44	33
Niedostatecznie	14	8	10	26	10
Trudno powiedzieć	26	15	22	20	46

Trzeba podkreślić, że orientacja polityczna wyraźnie wiąże się z występowaniem ocen skrajnych: lewica skłonna jest częściej niż inni pozytywnie oceniać politykę rządu wobec prywatyzacji, prawica - częściej niż pozostali wystawia oceny niedostateczne. Jednak największa część badanych o różnych opcjach politycznych zgodnie ocenia poczynania rządu w kwestii prywatyzacji jako dostateczne. Taką ocenę wystawia rządowi Józefa Oleksego znaczna część wyborców obecnie rządzącej koalicji: PSL (35%) i SLD (46%) oraz elektoraty opozycyjne: Unii Wolności (45%), "Solidarności" (51%), BBWR (54%), Unii Pracy (63%).

Prywatyzacyjne poczynania rządu najlepiej oceniają zwolennicy SLD (38% ocen dobrych i bardzo dobrych łącznie), najgorzej - sympatycy NSZZ "Solidarność" i Unii Wolności (odpowiednio 23 i 35% ocen niedostatecznych).

Ocena polityki rządu wobec prywatyzacji związana jest z oceną tempa przemian własnościowych. Osoby uważające, że jest ono prawidłowe, częściej od innych pozytywnie oceniają politykę gabinetu Józefa Oleksego wobec prywatyzacji (37%). Wśród tych, którzy poczynania rządu zmierzające do przekształceń własnościowych w gospodarce uznali za niedostateczne, aż trzy piąte (62%) jest zdania, że prywatyzacja przebiega zbyt wolno.

Wśród przeszkód w procesie przemian własnościowych na dalszych miejscach badania wymieniają brak woli ze strony rządu i nieskuteczną działalność administracji rządowej, jakkolwiek wskazuje je znaczna część ankietowanych.

Tabela 6

w procentach

Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości.		
	IV '94	X '95
▶ Złe przepisy prawne	44	55
▶ Zła sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw	41	39
▶ Brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich	47	41
▶ Nieskuteczność administracji rządowej	22	26
▶ Niechęć pracowników przedsiębiorstw państwowych	21	22
▶ Brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu	12	17
▶ Opór ze strony związków zawodowych	13	15
▶ Bierność dyrektorów przedsiębiorstw	12	14
▶ Brak zainteresowania ewentualnych nabywców zagranicznych	15	10
▶ Nie ma przeszkód	5	2
▶ Trudno powiedzieć	15	13

Zdaniem badanych, najistotniejszą barierą zmian własnościowych są przyczyny, które można określić jako prawno-finansowe. W kwestii barier prawnych poglądy społeczeństwa w pełni pokrywają się z opinią ekspertów, którzy podkreślają, że dobra regulacja prawna stwarza wystarczające ramy upowszechnienia prywatyzacji.

W ciągu ostatniego roku umocnił się pogląd, że złe przepisy prawne utrudniają prywatyzację. Przekonanie o tym wykazuje związek z wykształceniem i sytuacją materialną badanych: im wyższe wykształcenie i lepsze warunki ekonomiczne, tym częściej respondenci wskazują na bariery prawne. Zgodne są co do tego osoby deklarujące różne sympatie polityczne.

Do drugiej grupy przeszkód - ze względu na częstość wskazań - należy zaliczyć nieskuteczność administracji oraz stosunek pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw do przekształceń własnościowych. Nieskuteczność administracji rządowej częściej niż pozostali wskazują ankietowani identyfikujący się z prawicą, w większym stopniu natomiast lewica (30%)

niż prawica (18%) skłonna jest przypisywać pracownikom prywatyzowanych przedsiębiorstw niechęć do zmian własnościowych w ich zakładach pracy.

Co szósty-siódmy ankietowany (14-17% wskazań) widzi przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki w braku dostatecznego zainteresowania rządu tą sprawą, oporności związków zawodowych i dyrektorów przedsiębiorstw. Co dziesiąty skłonny jest upatrywać przeszkód w braku zainteresowania kapitału zagranicznego inwestowaniem w Polsce.

Tylko nieliczni są zdania, że prywatyzacja w Polsce przebiega bez przeszkód.

Prywatyzacja przedsiębiorstwa

W ciągu ostatniego roku nie nastąpiła poprawa klimatu wokół przekształceń własnościowych. Ankietowani z niepewnością czekają na skutki i obawiają się zarówno społecznych, jak i osobistych kosztów związanych ze zmianą charakteru własności zakładów pracy. Obawiają się głównie utraty pewności zatrudnienia i świadczeń socjalnych, z pesymizmem patrzą też na możliwość współdecydowania o losach swego przedsiębiorstwa.

Spodziewają się natomiast poprawy dyscypliny i efektywności pracy, a co trzeci badany optymistycznie wiąże z tą zmianą wzrost zarobków. Prognozy związane z wynagrodzeniami są najbardziej zróżnicowane: niemal tyle samo ankietowanych oczekuje wzrostu zarobków, co spodziewa się ich spadku. Niewiele mniej osób nie oczekuje żadnych zmian wysokości wynagrodzeń.

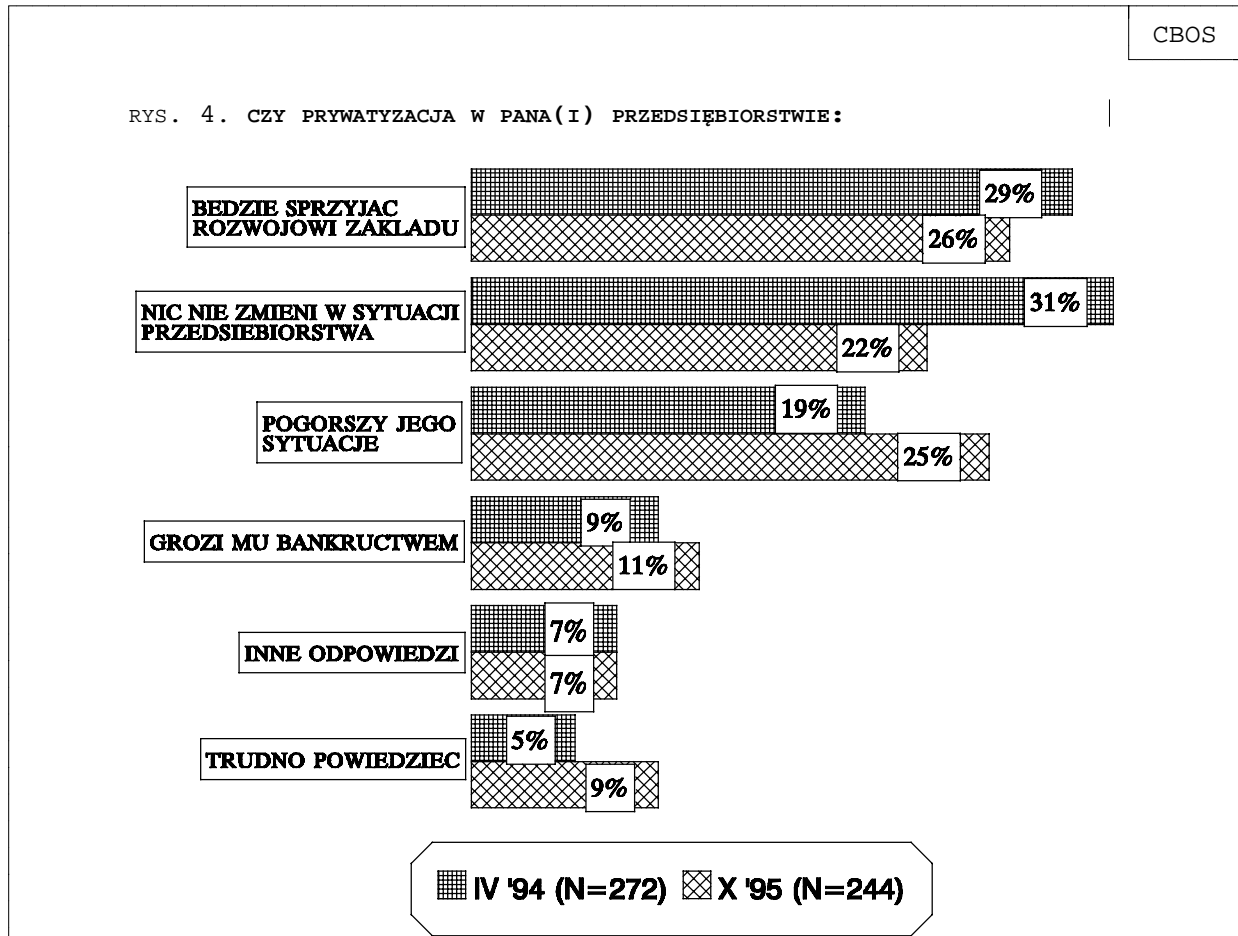
Tabela 7

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w sprywatyzowanych zakładach:									
	polepszy się			pozostanie bez zmian			pogorszy się		
	XI'93	IV'94	X'95	XI'93	IV'94	X'95	XI'93	IV'94	X'95
- dyscyplina pracy	71	69	72	18	20	16	6	6	7
- efektywność pracy	63	62	66	21	23	16	10	10	13
- zarobki	34	38	33	36	33	29	24	23	32
- możliwość współdecydowania o losach przedsiębiorstwa	11	13	11	25	29	24	57	51	58
- stosunki między kadrą kierowniczą a pracownikami	10	13	11	31	38	30	51	43	52
- świadczenia socjalne	8	8	10	23	30	19	62	55	65
- pewność zatrudnienia	6	5	4	13	17	9	76	73	82
Pominięto odpowiedź "trudno powiedzieć".									

Ogólnie można powiedzieć, że ciągu ostatnich kilkunastu miesięcy umocniły się prognozy dotyczące pozytywnych zjawisk składających się na etos pracy. Jednocześnie wzrósł pesymizm ankietowanych co do troski o los pracowników i liczenia się pracodawcy z ich opinią.

Pracowników przedsiębiorstw państwowych zapytaliśmy o ocenę skutków prywatyzacji w ich macierzystym zakładzie pracy.

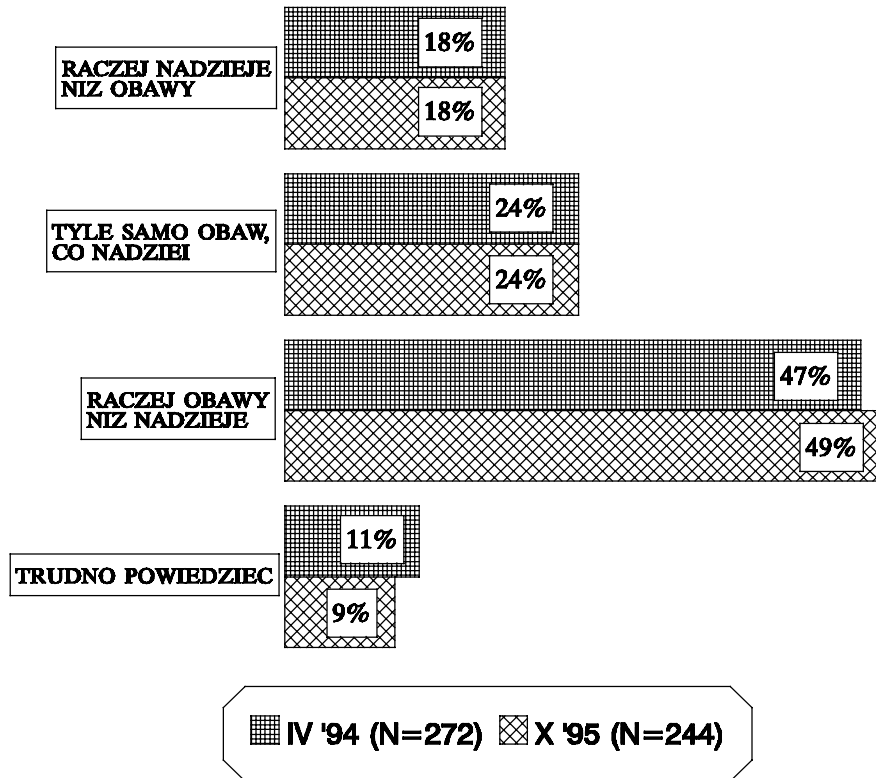

Prywatyzacja zakładów pracy, w których zatrudnieni są ankietowani pracownicy przedsiębiorstw państwowych, w opinii jednej czwartej z nich będzie sprzyjać rozwojowi zakładu. Jednak ponad jedna trzecia (36%) spodziewa się po prywatyzacji pogorszenia sytuacji swego zakładu lub nawet jego bankructwa. W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił wzrost obaw o los własnego przedsiębiorstwa po prywatyzacji.

Oceny skutków prywatyzacji w skali makro (dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw w całym kraju) oraz w skali mikro (ocena skutków prywatyzacji we własnym zakładzie pracy) są zbieżne. Oznacza to, że prywatyzacja gospodarki jest postrzegana przez pryzmat osobistych doświadczeń.

Zapewne oceny skutków prywatyzacji związane są z emocjami, jakie budzi ona wśród zatrudnionych.

RYS. 5. CZY MOŻLIWOŚĆ SPRYWATYZOWANIA ZAKŁADU, W KTÓRYM PAN(I) PRACUJE, BUDZI W PANU(I) OSOBIŚCIE:

Upływ czasu nie osłabił osobistych obaw związanych z prywatyzacją.

Aspiracje pracownicze

W sytuacji hipotetycznego wolnego wyboru respondenci najchętniej deklarują "pracę na swoim". Jednak na drugim miejscu wybierają zatrudnienie w państwowym zakładzie pracy. Zatrudnienie u prywatnego pracodawcy, podobnie jak praca za granicą, nie cieszy się zbyt dużą popularnością.

Tabela 8

w procentach

Gdyby to zależało wyłącznie od Pana(i), to gdzie chciałby Pan(i) pracować?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	XI '92	X '93	X'95* (2)
W zakładzie prywatnym	10	6	7
W zakładzie państwowym	29	33	30
Na swoim	34	38	43
W zakładzie sprywatyzowanym	4	3	-
Za granicą	12	10	8
W ogóle nie pracować	6	5	5
Trudno powiedzieć	5	4	5
* Pominięto braki danych			

Stosunek pracowników najemnych do miejsca zatrudnienia ze względu na charakter własności zakładu pracy określają następujące informacje.

Tabela 9

w procentach

Gdyby dwa podobne zakłady pracy - prywatny i państwowy - zaproponowały Panu(i) identycznie płatną pracę w Pana(i) zawodzie, który zakład by Pan(i) wybrał(a)?	Pracownicy najemni zatrudnieni poza rolnictwem (N=497)			
	sfera budżetowa	sektor państwowy	sektor prywatny	spółdzielczość
	Zdecydowanie państwowy	53	69	48
Prawdopodobnie państwowy	19	17	14	15
Prawdopodobnie prywatny	10	4	14	12
Zdecydowanie prywatny	7	3	9	3
Nie ma to dla mnie znaczenia	8	6	12	9
Trudno powiedzieć	2	0	3	0
Bardzo mała bezwzględna liczba pracowników spółdzielczości nie pozwala wnioskować o preferencjach tej grupy.				

Prawie połowa pracowników najemnych zatrudnionych obecnie w sektorze prywatnym mając możliwość wyboru między prywatnym a państwowym pracodawcą wybrałaby zdecydowanie tego ostatniego. Podobnie zachowałaby się większość zatrudnionych w pozostałych sektorach gospodarki.

Na pracę w sektorze państwowym zdecydowałoby się blisko 80% osób mających złą sytuację materialną oraz większość (76%) badanych o niskim poziomie wykształcenia i bez kwalifikacji zawodowych (75%). Być może więc o preferencjach w tym zakresie decyduje przekonanie, że w zakładzie państwowym jest większa pewność zatrudnienia, bez względu na posiadane kwalifikacje, umiejętności i wydajność pracy.

W społeczeństwie przeważają opinie, że prywatyzacja w Polsce przebiega zbyt wolno. Większość badanych uważa też, że zmiany własnościowe są korzystne dla polskiej gospodarki.

Prywatyzacja jest postrzegana raczej jako korzystna dla kraju niż dla pracowników sprywatyzowanych przedsiębiorstw. Wśród znacznej części pracowników najemnych prywatyzacja budzi więcej obaw niż nadziei. Niepewność co do skutków prywatyzacji może wynikać z co najmniej dwóch powodów. Po pierwsze - ciągle jeszcze żywe są oczekiwania opieki socjalnej ze strony zakładu pracy⁴ i stałości zatrudnienia w przedsiębiorstwach państwowych. Z drugiej strony - do opinii publicznej docierają przede wszystkim informacje o negatywnych zjawiskach związanych z przekształceniami własnościowymi, jak na przykład głośna ostatnio sprawa wałbrzyskiej "Porcelany". Konflikty i nieprawidłowości towarzyszą większości zmian systemowych i jakkolwiek są zjawiskiem marginalnym, wpływają na kształtowanie się opinii i ocen.

⁴ Por. komunikat "Pomoc wzajemna", lipiec '95. Z odpowiedzi na pytanie, do jakiej instytucji w pierwszej kolejności zwróciliby się ankietowani z prośbą o pomoc w trudnej sytuacji życiowej, wynika, że Polacy w największym stopniu liczą na opiekę państwa i macierzystych zakładów pracy. Pomocy przede wszystkim od własnego przedsiębiorstwa oczekiwaloby 44% badanych.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają: 1 - zbyt wolno; 2 - we właściwym tempie; 3 - zbyt szybko (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	13	28	23	1166
Płeć					
Mężczyźni	42	14	27	17	552
Kobiety	29	13	29	29	614
Wiek					
do 24 lat	42	14	26	18	159
25-34	34	16	30	21	209
35-44	31	10	38	21	258
45-54	41	13	31	16	192
55-64	37	17	23	23	161
65 lat i więcej	29	12	17	42	186
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	10	33	29	427
Miasto do 20 tys.	34	14	26	26	142
od 21 do 100 tys.	37	17	27	19	210
101-500 tys.	40	18	22	20	245
501 tys.i więcej mieszk.	46	10	30	14	141
Region					
Północny	42	17	24	17	121
Zachodni	32	14	27	27	143
Środkowozachodni	27	14	42	17	171
Środkowy	40	11	30	18	213
Wschodni	23	10	31	36	137
Południowo-wschodni	39	12	19	30	187
Południowo-zachodni	39	16	25	20	194
Wykształcenie					
Podstawowe	29	9	27	35	431
Zasadnicze zawodowe	38	13	30	19	330
Średnie	36	18	32	14	322
Wyższe	50	21	13	16	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	26	20	9	86
Prac.umysł.niż.szczębla	42	8	34	15	91
Pracownicy fiz.-umysł.	28	24	30	18	68
Robotnicy wykwalifikowani	38	10	32	20	146
Robotnicy niewykwalifik.	17	11	51	21	76
Rolnicy	31	10	34	24	67
Prywatni przedsiębiorcy	58	10	20	12	56
Bierni zawodowo					
Renciści	29	13	28	31	169
Emeryci	34	17	15	35	210
Uczniowie i studenci	43	8	26	23	36
Bezrobotni	41	8	35	16	87
Gospodynie domowe i inni	27	10	33	30	74
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	39	25	20	17	111
Sektor państwowy	41	10	38	12	145
Sektor prywatny	36	13	31	20	247
Spółdzielczość	26	3	52	19	25
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	27	9	35	29	182
125 - 199	28	12	32	28	162
200 - 274	35	10	30	25	328
275 - 324	32	14	34	19	152
325 i powyżej	44	21	18	17	289
Ocena własnych war. mater.					
Złe	28	8	36	28	470
Średnie	39	15	25	22	491
Dobre	43	21	20	16	200
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	33	17	19	32	72
Raz w tygodniu	37	11	28	24	669
Kilka razy w roku	32	16	32	19	309
W ogóle nie uczestniczy	33	20	23	23	112
Poglądy polityczne					
Lewica	23	20	41	17	214
Centrum	38	14	29	18	309
Prawica	47	13	21	19	354
Trudno powiedzieć	26	8	27	39	289

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki korzystna czy też niekorzystna? 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co i niekorzystna; 3 - Niekorzystna

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	27	26	13	1167
Płeć					
Mężczyźni	40	26	26	8	552
Kobiety	30	27	26	17	615
Wiek					
do 24 lat	49	23	18	9	159
25-34	46	30	17	7	209
35-44	28	33	31	7	258
45-54	37	26	28	10	192
55-64	23	27	37	13	162
65 lat i więcej	26	16	26	32	186
Miejsce zamieszkania					
Wieś	24	27	33	16	427
Miasto do 20 tys.	38	20	32	11	142
od 21 do 100 tys.	39	27	23	12	210
101-500 tys.	40	31	20	9	245
501 tys. i więcej mieszk.	49	24	17	10	142
Region					
Północny	41	31	24	3	121
Zachodni	31	28	28	12	143
Środkowozachodni	28	31	29	12	171
Środkowy	41	22	25	12	214
Wschodni	24	22	36	18	137
Południowo-wschodni	38	23	21	18	187
Południowo-zachodni	37	31	22	9	194
Wykształcenie					
Podstawowe	22	20	35	23	431
Zasadnicze zawodowe	38	28	26	8	330
Średnie	41	35	18	6	323
Wyższe	63	21	14	3	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	65	20	15	1	87
Prac. umysł. niż. szczebla	41	38	15	7	91
Pracownicy fiz. - umysł.	39	32	24	5	68
Robotnicy wykwalifikowani	31	34	28	7	146
Robotnicy niewykwalifik.	29	20	39	12	76
Rolnicy	26	33	30	11	67
Prywatni przedsiębiorcy	66	23	9	2	56
Bierni zawodowo					
Renciści	19	23	38	21	169
Emeryci	28	20	27	25	210
Uczniowie i studenci	63	24	12	1	36
Bezrobotni	31	29	32	8	87
Gospodynie domowe i inni	31	30	20	18	74
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	43	36	18	3	111
Sektor państwowy	36	29	28	7	145
Sektor prywatny	49	25	20	6	248
Spółdzielczość	25	38	35	3	25
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	26	27	35	12	182
125 - 199	32	27	30	11	162
200 - 274	30	26	30	14	328
275 - 324	31	33	22	14	152
325 i powyżej	47	25	19	9	289
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	28	32	13	470
Średnie	33	27	26	15	491
Dobre	58	21	15	6	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	21	23	31	25	72
Raz w tygodniu	35	26	26	14	669
Kilka razy w roku	35	29	29	8	310
W ogóle nie uczestniczy	42	28	20	10	112
Poglądy polityczne					
Lewica	32	33	29	6	214
Centrum	34	31	27	7	309
Prawica	45	24	20	10	354
Trudno powiedzieć	25	19	30	26	289

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw korzystna czy też niekorzystna? 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co i niekorzystna; 3 - Niekorzystna (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	26	17	37	20	1167
Płeć					
Mężczyźni	30	18	37	15	552
Kobiety	22	16	37	25	615
Wiek					
do 24 lat	40	22	27	12	159
25-34	33	20	31	16	209
35-44	24	18	43	15	258
45-54	21	19	44	17	192
55-64	20	9	47	24	162
65 lat i więcej	19	12	30	38	186
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	14	42	24	427
Miasto do 20 tys.	24	11	42	22	142
od 21 do 100 tys.	30	17	36	17	210
101-500 tys.	31	21	28	19	245
501 tys.i więcej mieszk.	29	24	35	12	142
Region					
Północny	30	22	36	12	121
Zachodni	30	13	36	21	143
Środkowozachodni	24	16	46	14	171
Środkowy	31	17	39	13	214
Wschodni	20	14	42	24	137
Południowo-wschodni	24	16	31	30	187
Południowo-zachodni	24	20	31	25	194
Wykształcenie					
Podstawowe	19	9	42	29	431
Zasadnicze zawodowe	28	21	36	16	330
Średnie	30	20	35	14	323
Wyższe	36	28	24	12	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	32	30	25	13	87
Prac.umysł.niż.szczebla	27	25	41	7	91
Pracownicy fiz.- umysł.	38	20	30	12	68
Robotnicy wykwalifikowani	26	18	39	17	146
Robotnicy niewykwalifik.	26	15	52	7	76
Rolnicy	24	12	50	14	67
Prywatni przedsiębiorcy	34	19	33	14	56
Bierni zawodowo					
Renciści	15	14	44	27	169
Emeryci	21	10	34	36	210
Uczniowie i studenci	34	14	31	21	36
Bezrobotni	34	17	38	11	87
Gospodynie domowe i inni	26	20	22	31	74
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	35	21	28	16	111
Sektor państwowy	22	24	42	12	145
Sektor prywatny	34	19	37	10	248
Spółdzielczość	23	16	45	15	25
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	22	12	43	22	182
125 - 199	23	14	45	17	162
200 - 274	21	15	40	23	328
275 - 324	31	21	25	23	152
325 i powyżej	31	20	34	14	289
Ocena własnych war. mater.					
Złe	20	16	42	22	470
Średnie	26	18	36	21	491
Dobre	39	17	29	15	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	22	14	28	36	72
Raz w tygodniu	28	16	38	19	669
Kilka razy w roku	22	20	42	16	310
W ogóle nie uczestniczy	27	18	28	27	112
Poglądy polityczne					
Lewica	27	19	43	11	214
Centrum	23	21	38	18	309
Prawica	34	15	35	16	354
Trudno powiedzieć	18	13	35	34	289

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla Pana(i) osobiście korzystna czy też niekorzystna? 1 - Korzystna; 2 - W takim samym stopniu korzystna, co i niekorzystna; 3 - Niekorzystna

				(%)	
	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	23	37	18	1167
Płeć					
Mężczyźni	28	21	36	16	552
Kobiety	17	25	37	21	615
Wiek					
do 24 lat	35	26	27	13	159
25-34	31	21	35	14	209
35-44	19	26	43	12	258
45-54	22	19	45	14	192
55-64	11	25	43	20	162
65 lat i więcej	15	21	25	39	186
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	22	44	20	427
Miasto do 20 tys.	26	16	38	20	142
od 21 do 100 tys.	25	23	36	15	210
101-500 tys.	23	27	31	18	245
501 tys.i więcej mieszk.	34	26	25	16	142
Region					
Północny	27	20	37	16	121
Zachodni	24	25	38	14	143
Środkowozachodni	17	28	43	12	171
Środkowy	30	20	34	16	214
Wschodni	13	20	44	22	137
Południowo-wschodni	18	22	31	29	187
Południowo-zachodni	22	25	34	19	194
Wykształcenie					
Podstawowe	12	19	42	26	431
Zasadnicze zawodowe	25	22	40	13	330
Średnie	29	27	31	13	323
Wyższe	33	25	19	23	83
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	32	25	22	20	87
Prac.umysł.niż.szczebla	33	21	38	8	91
Pracownicy fiz.- umysł.	32	28	31	9	68
Robotnicy wykwalifikowani	25	25	38	13	146
Robotnicy niewykwalifik.	21	17	56	6	76
Rolnicy	17	16	54	14	67
Prywatni przedsiębiorcy	50	22	19	9	56
Bierni zawodowo					
Renciści	8	21	46	25	169
Emeryci	13	24	28	35	210
Uczniowie i studenci	36	33	13	18	36
Bezrobotni	19	18	53	10	87
Gospodynie domowe i inni	19	29	31	21	74
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	21	36	28	16	111
Sektor państwowy	26	16	47	11	145
Sektor prywatny	38	22	30	10	248
Spółdzielczość	32	21	45	2	25
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 125 zł	11	23	48	18	182
125 - 199	17	23	47	12	162
200 - 274	18	18	43	21	328
275 - 324	24	27	32	17	152
325 i powyżej	32	25	23	19	289
Ocena własnych war. mater.					
Złe	13	19	48	19	470
Średnie	21	27	33	19	491
Dobre	45	22	18	15	201
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	16	25	31	28	72
Raz w tygodniu	22	23	36	19	669
Kilka razy w roku	22	24	39	14	310
W ogóle nie uczestniczy	26	20	37	16	112
Poglądy polityczne					
Lewica	18	28	41	13	214
Centrum	24	24	38	14	309
Prawica	28	23	32	18	354
Trudno powiedzieć	15	18	38	29	289

Tabela 5. Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości. 1 - Złe przepisy prawne; 2 - Zła sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw; 3 - Bierność dyrektorów przedsiębiorstw; 4 - Nieskuteczność administracji rządowej; 5 - Niechęć pracowników przedsiębiorstw państwowych; 6 - Brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu; 7 - Opór ze strony związków zawodowych; 8 - Brak zainteresowania ewentualnych nabywców zagranicznych

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	55	39	14	26	22	17	15	10
Płeć								
Mężczyźni	62	43	16	31	21	17	15	11
Kobiety	49	36	12	21	22	17	14	8
Wiek								
do 24 lat	61	50	13	21	25	20	14	14
25-34	67	48	16	25	27	17	12	11
35-44	62	42	12	29	22	16	16	9
45-54	61	44	11	32	21	13	20	10
55-64	44	31	16	26	16	21	12	9
65 lat i więcej	31	17	14	22	19	15	12	7
Miejsce zamieszkania								
Wieś	44	35	8	22	18	16	14	9
Miasto do 20 tys.	53	40	12	26	26	12	17	10
od 21 do 100 tys.	62	45	23	27	22	20	10	9
101-500 tys.	64	36	15	30	22	19	19	9
501 tys. i więcej mieszk.	63	44	17	33	27	16	13	14
Region								
Północny	62	33	17	33	19	17	17	8
Zachodni	56	42	16	28	23	13	16	14
Środkowozachodni	63	46	16	27	21	14	18	3
Środkowy	56	39	15	28	22	17	14	11
Wschodni	43	31	7	17	20	19	13	9
Południowo-wschodni	52	37	15	23	20	16	14	9
Południowo-zachodni	54	42	11	27	24	21	11	13
Wykształcenie								
Podstawowe	41	26	13	19	18	16	12	6
Zasadnicze zawodowe	61	43	15	30	21	20	13	14
Średnie	64	49	15	29	27	15	18	9
Wyższe	69	51	11	38	20	13	19	11
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	66	50	13	33	21	16	18	13
Prac.umysł.niż.szczebła	68	43	13	33	35	17	17	6
Pracownicy fiz.- umysł.	68	44	13	28	31	24	16	11
Robotnicy wykwalifikowani	69	51	17	29	17	12	11	12
Robotnicy niewykwalifik.	58	54	14	14	31	13	20	8
Rolnicy	42	37	5	19	27	6	14	5
Prywatni przedsiębiorcy	71	62	22	39	13	14	9	6
Bierni zawodowo								
Renciści	44	26	9	21	15	14	13	12
Emeryci	38	23	17	25	19	22	16	7
Uczniowie i studenci	66	50	21	13	23	19	19	11
Bezrobotni	54	41	13	25	16	26	14	16
Gospodynie domowe i inni	52	29	9	31	26	13	10	7
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	69	52	12	23	24	14	13	5
Sektor państwowy	68	51	17	34	23	15	12	18
Sektor prywatny	67	46	17	33	24	15	16	8
Spółdzielczość	49	62	8	10	23	24	26	4
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 125 zł	49	32	18	21	18	13	13	8
125 - 199	56	37	13	17	24	18	10	7
200 - 274	55	39	9	26	22	18	17	9
275 - 324	58	45	17	29	24	14	11	11
325 i powyżej	57	44	13	32	23	18	18	12
Ocena własnych war. mater.								
Złe	53	38	13	23	20	14	16	9
Średnie	54	37	14	26	22	18	13	11
Dobre	62	46	15	33	23	20	16	9
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	44	30	19	28	22	27	6	14
Raz w tygodniu	53	38	13	24	22	17	14	9
Kilka razy w roku	61	42	14	27	23	15	18	9
W ogóle nie uczestniczy	60	44	12	32	15	12	16	11
Poglądy polityczne								
Lewica	56	45	12	25	30	15	26	15
Centrum	62	43	13	26	27	18	13	12
Prawica	60	39	18	37	18	22	13	7
Trudno powiedzieć	41	30	11	14	15	11	10	7

Tabela 5 cd. 9 - Brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich;
10 - Nie ma przeszkód

	(%)			
	9	10	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	41	2	13	1166
Płeć				
Mężczyźni	40	2	9	551
Kobiety	42	3	17	615
Wiek				
do 24 lat	53	1	4	159
25-34	41	0	5	209
35-44	48	2	6	258
45-54	40	6	8	192
55-64	39	3	22	161
65 lat i więcej	26	2	39	186
Miejsce zamieszkania				
Wieś	40	2	23	426
Miasto do 20 tys.	44	1	12	142
od 21 do 100 tys.	43	1	9	210
101-500 tys.	44	4	6	245
501 tys. i więcej mieszk.	35	2	5	142
Region				
Północny	47	3	11	120
Zachodni	44	2	10	143
Środkowozachodni	49	2	7	171
Środkowy	38	0	13	214
Wschodni	38	6	26	137
Południowo-wschodni	31	1	20	187
Południowo-zachodni	45	3	9	194
Wykształcenie				
Podstawowe	33	3	29	430
Zasadnicze zawodowe	42	2	7	330
Średnie	50	0	3	323
Wyższe	47	5	1	83
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	4	1	87
Prac.umysł.niż.szczębla	42	0	2	91
Pracownicy fiz.- umysł.	49	3	0	68
Robotnicy wykwalifikowani	37	3	6	146
Robotnicy niewykwalifik.	33	1	11	76
Rolnicy	61	3	14	67
Prywatni przedsiębiorcy	52	6	0	56
Bierni zawodowo				
Renciści	33	2	30	169
Emeryci	33	2	27	209
Uczniowie i studenci	56	0	2	36
Bezrobotni	43	2	12	87
Gospodynie domowe i inni	51	2	13	74
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	52	1	7	111
Sektor państwowy	37	0	3	145
Sektor prywatny	40	4	3	248
Spółdzielczość	59	9	0	25
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 125 zł	42	3	18	182
125 - 199	43	2	17	161
200 - 274	35	3	15	328
275 - 324	42	0	11	152
325 i powyżej	47	2	6	289
Ocena własnych war. mater.				
Złe	38	2	18	469
Średnie	41	3	13	491
Dobre	48	3	5	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	35	0	22	72
Raz w tygodniu	40	3	14	669
Kilka razy w roku	46	2	9	310
W ogóle nie uczestniczy	40	1	15	112
Poglądy polityczne				
Lewica	42	1	6	214
Centrum	49	3	6	309
Prawica	37	4	9	354
Trudno powiedzieć	37	1	33	289

Tabela 6. Gdyby dwa podobne zakłady pracy - prywatny i państwowy - zaproponowały Panu(i) identycznie płatną pracę w Pana(i) zawodzie, który zakład by Pan(i) wybrał(a)? 1 - Zdecydowanie państwowy; 2 - Prawdopodobnie państwowy; 3 - Prawdopodobnie prywatny; 4 - Zdecydowanie prywatny; 5 - Nie ma to dla mnie znaczenia

	(%)					Trudno powiedzieć	Liczba osób
	1	2	3	4	5		
Ogółem	55	17	10	7	10	2	497
Płeć							
Mężczyźni	55	14	12	9	9	2	262
Kobiety	56	19	8	4	11	2	235
Wiek							
do 24 lat	36	21	17	4	20	2	72
25-34	57	19	12	7	4	1	130
35-44	60	18	4	6	10	3	154
45-54	63	12	9	7	8	1	106
55-64	49	13	19	10	8	0	27
65 lat i więcej	36	0	10	17	31	6	8
Miejsce zamieszkania							
Wieś	58	19	11	5	7	1	144
Miasto do 20 tys.	61	20	10	2	6	2	61
od 21 do 100 tys.	60	17	9	7	7	0	107
101-500 tys.	52	15	11	6	11	5	112
501 tys. i więcej mieszk.	45	12	8	15	21	0	73
Region							
Północny	61	16	6	7	9	0	52
Zachodni	58	19	6	10	5	2	54
Środkowozachodni	62	11	4	8	14	0	72
Środkowy	50	15	14	9	11	1	104
Wschodni	67	16	0	4	9	4	32
Południowo-wschodni	50	23	8	6	10	3	33
Południowo-zachodni	53	16	18	2	7	3	98
Wysztalcenie							
Podstawowe	59	17	7	3	14	1	93
Zasadnicze zawodowe	62	15	8	8	5	3	174
Średnie	50	20	13	5	10	1	175
Wyższe	46	11	9	14	17	4	54
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	42	17	13	10	16	2	76
Prac. umysł. niż. szczebla	53	15	11	5	13	3	85
Pracownicy fiz.- umysł.	58	19	8	7	7	0	62
Robotnicy wykwalifikowani	63	18	6	5	6	2	136
Robotnicy niewykwalifik.	64	11	9	7	8	2	73
Rolnicy	0	30	0	41	21	8	7
Prywatni przedsiębiorcy	41	15	28	11	5	0	17
Bierni zawodowo							
Renciści	55	11	30	4	0	0	10
Emeryci	59	17	4	0	20	0	12
Uczniowie i studenci	68	0	32	0	0	0	2
Bezrobotni	55	30	0	0	15	0	8
Gospodynie domowe i inni	57	30	12	0	0	0	9
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	53	19	10	7	8	2	98
Sektor państwowy	69	17	4	3	6	0	134
Sektor prywatny	48	14	14	9	12	3	198
Spółdzielczość	62	15	12	3	9	0	24
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 125 zł	62	20	4	6	8	0	59
125 - 199	57	19	10	0	10	4	69
200 - 274	65	19	8	3	5	1	138
275 - 324	53	15	11	4	18	0	63
325 i powyżej	50	14	12	12	9	2	149
Ocena własnych war. mater.							
Złe	61	18	5	5	10	1	177
Średnie	55	18	13	3	9	2	218
Dobre	45	12	10	18	12	2	101
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	71	20	0	0	8	0	16
Raz w tygodniu	56	15	13	6	8	1	285
Kilka razy w roku	54	18	4	11	12	2	141
W ogóle nie uczestniczy	56	17	10	2	14	2	52
Poglądy polityczne							
Lewica	76	10	6	4	3	1	102
Centrum	58	17	8	6	9	2	150
Prawica	44	21	14	10	9	2	151
Trudno powiedzieć	49	17	9	5	19	1	96